

ניסן תשס"ט

מ. זילברמן

(עח:) **קנין ד' אמות.** תנן (עח.) היתה עומדת ברשות הרבים וזרקו לה קרוב לה מגורשת קרוב לו אינה מגורשת, ע"כ. ובגמ', היכי דמי קרוב לה והיכי דמי קרוב לו אמר רב ארבע אמות שלה זהו קרוב לה ארבע אמות שלו זהו קרוב לו, ע"כ.

איתא בגמ' ב"מ (י.) אמר ריש לקיש משום אבא כהן ברדלא ד' אמות של אדם קונות לו בכל מקום מאי טעמא תקינו רבנן דלא ליתי לאינצויי, ע"כ. ופירש"י "אם יש סביבותיו דבר הפקר אין אחר רשאי לתופסו". וקצת משמע מדבריו שתקנו קנין ד' אמות דוקא בהפקר היכא דשייך טעם דלא ליתי לאינצויי. וכן כתבו התוס' שם (ד"ה ארבע אמות) דלא תקנו קנין ד' אמות בגניבה, אלא במציאה מטעם דלא ליתי לאינצויי, ובגיטין משום עיגונא. ואילו במקח וממכר היכא דאיכא דעת אחרת מקנה ולא שייך דלא ליתי לאינצויי לא תקנו. אך הרא"ש (ב"מ פ"א סי' כח) וחכמי ספרד פסקו ע"פ ירושלמי דתקנו קנין ד' אמות אף במתנה ובמקח וממכר, וכלשון הריטב"א שם (ד"ה תקינו), "דעיקר תקנתא במציאה הוה דלא ליתו לאינצויי ותו לא פלוג רבנן ותקנו אף במקח וממכר".

והוקשה לראשונים אלו מסוגיין (עח:), מהא דאמר ר' אסי אמר ר' יוחנן לגיטין אמרו ולא לדבר אחר. ובפשטות הממירא קאי על קנין ד' אמות. ותירצו הרמב"ן והרשב"א בב"מ (ד"ה הא דאמר) דר' יוחנן לא קאי על קנין ד' אמות אלא על הדין דקרוב לה שנינו אפ"ל מאה אמות. ועוד תירץ הרשב"א דר' יוחנן קאי על הא דקנין ד' אמות מהני אפ"ל ברה"ר, ולא רק בסימטא ובשדה כדביר הגמ' בב"מ, דזה תיקנו דוקא בגיטין. ובהא דלא תקנו קנין ד' אמות למציאה ברשות הרבים כתב רש"י (ב"מ י: ד"ה לא תקון), "שהרי אין לאדם שם ד' אמות מיוחדות שהרבה חברים יש לו בתוכה עומדים אצלו". ואילו המאירי שם כתב טעם אחר, "דמתוך שרבים דוחקין ועוברים ברשות הרבים יבאו תמיד להזדווג תמיד בתוך ד' אמות ויבאו לידי מריבה". בספר פרי משה בעניני קנינים (סי' טו אות ב) כתב דנ"מ בין הטעמים במקח וממכר היכא דלא שייך דליתי לאינצויי, דלטעם רש"י צריך לצאת דאף בכה"ג לא מהני קנין ד' אמות ברה"ר, ואילו למאירי יתכן שקנין ד' אמות מהני אף ברה"ר.

ולענין גיטין פשטות המשנה היא דמהני קנין ד' אמות אף ברשות הרבים, וכדברי הרשב"א שהבאנו. וא"כ יצטרך רש"י לומר כדברי הרא"ש (ב"מ סי' כח) דד' אמות מהני אף ברה"ר מתקנת עגונות. ואילו לטעם המאירי אפשר לומר כדברי ההג"מ (פ"ז גזילה אות ט) דקנין ד' אמות מהני בגיטין ברה"ר כיון דאיכא דעת אחרת מקנה. אך כתבו התוס' (עח: ד"ה ור' יוחנן) דרה"ר בסוגיין לאו דוקא, ולדבריהם לא מהני קנין ד' אמות ברה"ר לגיטין. ועי' ב"ש סי' קמט סק"כ. ובתוס' הרי"ד ב"מ (י: ד"ה רב אשי) כתב דד' אמות מהני בגיטין אף ברה"ר כי קנין ד' אמות בגיטין מהלכה למשה מסיני, ואילו קנין ד' אמות במציאה מהני מתקנת רבנן ולא תקנו ברה"ר.

(עז:) **הקנאה בגיטין**. ידועים דברי הקצות (סי' ר סק"ה) דבגיטין לא בעינן זכייה אלא נתינה. וע"ע בזה בתוס' הרי"ד (עח: בא"ד פי' קנין הגט), קוב"ש (קידושין קלח – קמ), קה"י סי' ח, ושו"ת מהרש"ם ח"ב סי' קצה.

החבורה הבאה לתקיים אי"ה בליל יום שני אחרי תפילת מעריב

הנושא – הקנאה בגיטין (עז:)

עיקר תוס' פרק הזורק

- (עז.) בכותב, והתניא, וכדרכ כהנא
- (עז:) ידה, ותיזיל, מה שקנתה, והוא שעומדת
- (עח.) מקום חיקה, אינו גט
- (עח:) ר' יוחנן, והא, שניהם, ואת, מחצה, אם יכול, והא, ותתגרש
- (עט.) היתה, כגון, דרך
- (עט:) דהא לא נח, ב"ש, ולא בלאות, וצריכה
- (פ.) שינה, ושם עירו
- (פא.) דרך גגות, ור' יוחנן
- (פא:) ב"ש
- (פב.) צא והשלם